„Kanadai Magyar Ujság"
egyesítve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az angol birodalom elsőterjedtebb, vezető magyar hetilapja amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivívni minden honfitársunk számára.
Előfizetési díj egy évre: $3.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Editorial Offices and Printing Plant 375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3,- to Foreign Countries $4,-

VOL. VIII EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1931. JUNIUS 4 CSÜTÖRTÖK — No. 23 SZAM

HUNGARIAN SETTLEMENT UNIQUE ONE

NEW CANADIANS HAVE MADE A SUCCESS IN THEIR ADOPTED COUNTRY

PROSPEROUS PEOPLE HAVE TWO MAGNIFICENT CHURCHES AS CENTRE OF LIFE

Reprinted from "THE LEADER-POST REGINA" the Greatest Daily Newspaper of Saskatchewan

Eight miles southeast of Kipling in one of the most beautiful country districts imaginable is located a unique colony, Hungarians, who have made a wonderful success in their adopted national home. This colony, better known as Békevár, has two outstanding features, its religious activities, and its farmers and farmerettes, for here all women work as well as the men. The result is that homes second to none are to be found in that colony, farmers as productive as can be found in the province, well kept, clean, and with the record of no crop failures.

The centre of the colony is two magnificent churches, the Presbyterian where Rev. John Kovách has ministered for 20 years, and the Hungarian Baptist, where Rev. William Tatter has a congregation with a reputation for accomplishing things.

The annual gathering and celebration at Békevár is an event that every Hungarian in Saskatchewan knows of, and where he goes if at all possible. The main feature of the social part of the annual conference, is the long list of folk dances in their native land costumes. While the younger generation is thoroughly Canadian, and for that matter the older ones too, the people still remember their motherland, and yearly, go back to those days of national festival in Hungary, wearing their homeland distinctive costumes, playing their national music, eating national dishes of Hungary, and for the day, actually living as if in their old home country. Through it all can be traced that distinctive finesse which has brought the peasant to the estate of a free man, self reliant, doing his bit to make of that section of the country a truly remarkable place for New Canadians, who are well on a par with Canadians of any other origin.

Of a Sunday it is not unusual for more than 400 people to gather for the church services, and it would appear that a custom of the people here, is that every man, women and child must practice some form of religion.

No city, town or village can progress without a prosperous farming district surrounding it. Kipling in this respect, comes to the fore with the challenge that in the rural districts will be found "just a little better than the best." Farmers there long ago found out that wheat mining was a precarious occupation; that on the homestead must be produced the necessities of life as far as possible, and the farmers do that with a vengeance. It is here that many of the English people have learned from Hungarians how to provide for the family larder, those things that make for strong and robust people. They have discovered that among the customs brought to this country by the Hungarians are many that they have to adopt in order to keep up with them, and, as a consequence, mixed farming, that is mixed farming, is the occupation of the farmer.

In all of these settlements are to be found remarkable people, people with a sense of right and justice, with love of neighbor, and an abiding faith in the land of their adoption as being the best in the world.

TEGYÜK MÉG JOBBÁ ÉS NAGYOBBÁ AZ EGYETLEN KANADAI MAGYAR HETILAPOT, MELY KIÁLLVÁN AZ IDŐ TÜZPRÓBÁJÁT: A KANADAI MAGYARSÁG JÖVŐJÉÉRT DOLGOZIK!

Magyart szentel pappá Torontó érseke

A "Kanadai Magyar Ujság", mely mindenkor kimutatta annak szükségét, hogy a Kanadába szakadt magyarság kanadai végzettségü egyházi és világi vezetőkkel igyekezzék ellátni a teljesen magárahagyatott tömörüléseket — ezuttal kedves kötelességének tesz eleget, amikor bejelenti Rev. Forgács László magyar születésü, de kanadai egyetemet végzett hazánkfia római katholikus lelkipásztorrá való felszentelését.

Rev. Forgách az időközben hazautazott Barabás Alberttel együtt a torontói érsekség hittudományi karának volt immár éveken át buzgó hallgatója e miután jelesen tette le összes vizsgáit, Rt. Rev. Neil McNeil, Toronto érseke junius 12.-én, azaz jövő hét péntekjén délelőtt 9 órakor fogja a torontói St. Michael's Cathedral oltára előtt az Egyház szolgájává avatni. Tudtunkkal ez az első alkalom Magyarkanada történetében, hogy az egyházi rend szentségével magyar embert emelnek a katholikus papi méltóságban.

Miután Rev. Forgách László már ezelőtt is hosszu időkön át látta el a Torontó és környékbeli magyar katholikusok lelki szükségleteit a a hivek között ugyszólván minden fontosabb alkalommal megjelenvén őszinte népszerüségre tett szert, mindenesetre érdekelni fogja torontói olvasóinkat, hogy a felszentelendő magyar lelkiatya első ünnepélyes szentmiseáldozatát junius 14.-én, vasárnap reggel 11 órakor mondja a Grace streeti St. Francis templomban, melyre ezuton is szeretettel meghivja katholikus honfitársait.

ONTARIÓBAN FOGTÁK EL A BANKRABLÓ AMERIKAI MAGYART

A newyorki "Amerikai Magyar Népszava" cimü napilap részletesen beszámol egy Kiss Lajos nevü fiatal amerikás magyar bankrablásáról, melynek eredményeképen $12,000 készpénzt sikerült a Michigan állambeli Pontiac városában zsákmányolnia. Olvasóinkat annyiból érdekelheti a kérdés, miután Kiss repülőgépen Kanadába szökött és Ontario Chatham gyárvárosában szállt le, majd repülőgépét hátrahagyva Torontóba utazott s ott is fogták el a detektivek.

MEGKÖTÖTTÉK A MAGYAR-OSZTRÁK EGYEZMÉNYT

Az "Associated Press" távirati iroda jelenti Budapestről, hogy május 27.-én az Óhaza és Ausztria között létrejött a régóta tervezett kereskedelmi egyezmény. Ennek értelmében a két ország között hamarosan meg fog élénkülni az árucsere-forgalom, amit ugyan a magyar iparososztály nem néz valami jó szemmel, viszont a gazdatársadalomnak egyenesen létérdeke.

A megegyezés szerint Ausztria 520,000 tonna (5 millió 200 ezer métermázsa, azaz közel 19 millió bushel) buzát vásárol Magyarországtól, viszont ugyanakkor Magyarország is megnyitja kapuit bizonyos osztrák iparcikkek előtt. Nehogy a magyar ipar megszenvedje a kereskedelmi egyezmény értelmében beönzönlő osztrák iparcikkeket, Magyarország főleg papir- és szövött-árukat, valamint a megcsonkitott országban elő nem állitható iparcikkeket fog beengedni Ausztriából.

Rothermere Lord Kanadába érkezett!

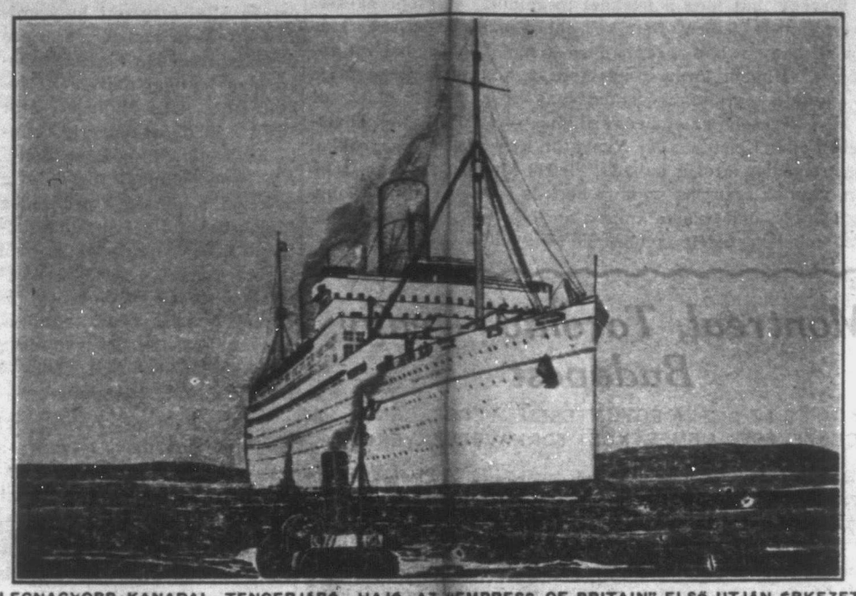

A LEGNAGYOBB KANADAI TENGERJÁRÓ HAJÓ, AZ "EMPRESS OF BRITAIN" ELSŐ UTJÁN ÉRKEZETT KANADÁBA A MAGYARSÁG LEGNAGYOBB ANGOL BARÁTJA — SZIKRATÁVIRATI ÖSSZEKÖTTETÉS A 42,500 TONNÁS UJ TENGERI CSODA ÉS A "KANADAI MAGYAR UJSÁG" KÖZÖTT

Amint a Kanadaszerte elterjedt "Southam-Press" sajtóérdekeltség vezető napilapjának, a "Winnipeg Evening Tribune"-nak főszerkesztőjétől, W.L. MacTavish-tól érkezett szikratáviratból értesülünk, "LORD ROTHERMERE WITH WARD PRICE, OF THE DAILY MAIL STAFF, IS GOING TO WINNIPEG" — tehát a magyarok nagy barátja legbizalmasabb emberével, a több milliós példányszámban megjelenő "Daily Mail" szerkesztőjével Kanadába érkezik ugyancsak az "Empress of Britain" fedélzetén, melyen MacTavish főszerkesztő is tartózkodott.

Lapunk szerkesztősége azonnal szikratávirati érintkezésbe lépett a nyilt tengeren Kanada partjai felé óránként 25 csomós sebességgel sikló vitorlás-fehér hajóóriással, és a "Kanadai Magyar Ujság" olvasói nevében üdvözölte a magyar ügy érdekében oly sokat tevékenykedő angol ujságfejedelmet. Bár a fenti képünkön látható 42 és félezer tonnás "Empress of Britain" a hétfő esti órákban több száz mérföldnyi tömeg üdvözlését fogadta a quebeci Canadian Pacific rakparton, lapzártáig nem sikerült pontos adatokat megtudnunk Lord Rothermere utirányát illetőleg.

Beavatott forrásból ugy értesültünk, hogy Lord Rothermere teljesen magánügyben tartózkodik Kanadában és látogatásának semmiféle politikai háttere nincsen. Miután a magas vizállás miatt az "Empress of Britain" nem tudott behajózni Montreal-ba Lord Rothermere Ward Price főszerkesztővel együtt Quebecben vonatra ült és először keletkanadai erdők termeléseit és papirgyáraít fogja megtekinteni, majd pedig Winnipegen keresztül a Csendes-tenger partjára utazván, egyrészt Victoriában lakó rokonait látogatja meg, másrészt pedig british-columbiai vállalatait vizsgálja felül. Jövő heti számunkban részletesen beszámolunk olvasóinknak a magyarbarát angol ujságvezér kanadai utjáról és egyuttal az "Empress of Britain" jellegzetességeiről is, főleg miután az uj gőzös három és egynyed nap alatt futotta be az Irország partjai és a St. Lawrence folyam torkolata közötti távolságot, ezáltal uj rekordot állitván fel a kanadai hajózás történetében.

BUDAPESTEN TALÁLTÁK MEG AZ EGYETLEN RÓMAI ORGONÁT

AZ EGÉSZ FÖLDKEREKSÉGET BEJÁRTA A KÉTEZERÉVES LELET HIRE — TUDÓSOK SEREGE INDULT A MAGYAR FŐVÁROS LEGUJABB NEVEZETESSÉGÉNEK MEGVIZSGÁLÁSÁRA

Iványi István, lapunk egyik legrégibb montreali előfizetője szivességéből ismét egy szenzációval kedveskedhetünk lapunk olvasóinak. A szerkesztőségünkbe beküldött ujságszelvény értelmében a "New York Times" cimü világlap kábeltáviratot kapott budapesti tudósitójától, mely szerint az Óbuda mellett elterülő Aquincum római város romjai között egy kétezeréves orgonát találtak. Az ősrégi zeneszerszám három láb magas, hat láb hosszu és az egyetlen római orgona, mely valaha is felszinre került. Eddig ugyanis találtak egyes orgonadarabokat, sőt az olaszországi Pompei városában nagyobb orgonák nyomait is kiásták — mindezeket azonban vagy a tüzhányóhegyek lávája, vagy pedig az idő vasfoga teljesen tönkretette.

Folytatás az 5-ik oldalon

Magyar sikerrel zárult a Niagara Falls-i kiállitás

Mint már jelentettük, Ontario tartomány legdélibb fekvésü és páratlan vizeséséről világszerte hires városában, Niagara Fallson nagyszabásu 'Birodalmi ünnepséget' rendeztek. Az ottani angol nőszövetség tagjai Mrs. F.H. Leslie vezetésével külön sátorban mutatták be a kanadai irodalmi- és sajtó-termékeket, melyek között a kiállitás magyar látogatói boldog örömmel fedezték fel a "Kanadai Magyar Ujság" külön erre a célra összeválogatott legsikerültebb példányait. A magyarbarát Mrs. Leslie emellett a lapunk kiadásában megjelent és ötvenezer példányban szétküldött népszámlálási röpcédulából több százat osztott szét a kiállitást látogató magyarok között, ezzel is hathatósan közreműködvén a magyar ügy érdekében.

Lapunk egyik legelkesebb barátja, Ninács József szines leirásában jegyezte fel a "Kanadai Magyar Ujság" olvasói számára az eseményeket melyekről az alábbi tudositásban számolhatunk be: A müsort a benszülött kanadaiak, azaz az indiánok tánca nyitotta meg, majd miután az indiánok után a franciák voltak Kanada pionirjai, a régi francia népszokásokat és táncokat elevenitették fel. Voltak, akik ötven évvel ezelőtti népviseletben mutatkoztak be, élénk derültséget keltvén. Nem maradtak azonban hátul a skótok, irek, talianok, tamburás szlávok — sőt még a négerek sem.

A müsor kellős közepén, a lengyeleket, ukránokat, oroszokat, osztrákokat és rumánokat mind megelőzve kerültek a magyar népművészek a dobogóra, hogy az egész közönséget egy csapásra megnyerjék a maguk számára. A magyar felvonulás élén Mogyoródi János vonult be wellandi vonósaival. Amikor felhangzott a rikató hegedü és hozzá a cimbalom rezegtette meg a szivek hurjait: egyszerre elült a zaj, mozgolódás: áhitatos csendben hallgatta az angolokból és több mint egy tucatnyi más nemzetiségből összeverődött közönség a magyar "cigány"-muzsikát.

Mig más nemzetiségek zongorával harmonikával, sőt gramofonlemezekkel kisérték szólistáikat, a magyar müvésznők és müvészek a vonószene-

Folytatás az 5-ik oldalon

Agyonvágott egy magyart a köszilánk

Kiss József, Savona, B.C. mellett dolgozó honfitársunk szivességéből közöljük a következő szomoru hirt: Ismét egy élet fölött teljesült be a kérlelhetetlen emberi sors. British Columbia Savona vasutállomása közelében a C.P.R. átépitési vasuti munkálatainál f. hó 21-én d.u. 1 órakor, kőrobbantás közben a cseh megszállott területi Kajdanó Bereg megyei községből 3 évvel ezelőtt Kanadába jött Chavan Vasil 38 éves honfitársunkat, egy kirobbant köszilánk ugy fejen végta, hogy a szerencsétlen ott a helyszinén azonnal kiszenvedett. A szerencsétlenséggel kapcsolatban sem gondatlanság, sem pedig vétkes mulasztás nem forog fenn, illetve nem terhel senkit a felelősség.

Szomoru véget ért munkástestvérünket az Óhazában neje szül. Toronyi Mária és két gyermeke már hiába várják a szerető férjet, illetve gondos édesapát. Holttestét Kamloops, B.C.-ben f. hó 22.-én délután 2 órakor helyeztük örök nyugalomra róm. kath. egyházi szertartás szerint. A derék magyar tragikus távozása keserü fájdalommal tölti el mindazokat, akik ismerték és becsülték.

LEGUJABB HIREK

NEW-FOUNDLANDBÓL HAMAROSAN UTNAKINDUL a "Justice for Hungary" óceánrepülőgép, hogy a kanadai magyarok levelezőlapjait egyenesen Budapestre szállitsa. A történelmi nevezetességü vállalkozásra teljesen felkészült Endresz György piléta és Magyar Sándor megfigyelő, akik a lapzártakor érkezett eredeti távirat szerint még Connecticut állam Hartford városának repülőterén vizsgáltatják felül gépüket, hogy a kedvező időjárás beálltakor azonnal St. John, illetőleg Harbor Grace newfoundlandi kiindulópontjukra repüljenek.

MEGTAMADTAK AZ ÁROKÁSOGÉPET A MUNKANÉLKÜLIEK Winnipegen, miután a River Heights kerületben épités alatt levő központi fütőhálózat vállalkozói csupán néhány embernek adtak munkát, viszont takarékossági szempontból ugyszólván kizárólag gépekkel ásatták a gőzcsövek elhelyezésére szolgáló árkokat. Amint lapzártakor értesülünk, a helybeli munkás-szakszervezetek máris közbeléptek a gépek üzemen kivül helyezése érdekében.

SZÖRNYETHALT VARGA JÁNOS A HUDSON BAY felé vezető CNR vasutvonal Mile 214 állomásánál. A The Pas-ra érkezett rövid távirati jelentés szerint Varga egyensulyát vesztette, amikor a vonat hirtelen fékezett és oly hatalmas erővel vágódott a munkáskocsi kályhájának pereméhez, hogy az szétloccsantotta koponyáját, ugyhogy szegény magyar munkás rettenetes kinok között kiszenvedett.

ONTARIO HAMILTON VÁROSÁBÓL julius első napján indul utnak Windsoron keresztül nyugati irányban Kanadának ugyszólván minden számottevő repülőgépe, hogy a vancouveri kikötő megnyitásán bemutassák az ország légi készültségét. Vancouverből 7,700 mérföldes utra indul a repülőgépraj, hogy az Atlanti-tenger partján levő Cape Breton telepre érve bebizonyitsa a két óceánt összekötő repülőforgalom lehetőségeit.

SZABAD A POOLON KIVÜLI ÉRTÉKESITÉS junius 1-től kezdődőleg Manitobában, amint azt a tartomány területén tartott 94 népgyülés eredményeképen a pool igazgatósága elhatározta. Eszerint az eddig oly hevesen ellenzett határidő-piacot hagyta elvben jóvá a pool, miután a Stamp bizottság tőzsdebarát döntése után amugy sem tudta volna kiverekedni igazát. Saskatchewan és Alberta tartományokban még bizonytalan a pool állásfoglalása a szabadkereskedelem visszaállitását illetőleg.

HÁROM MAGYAR HALÁL A SZÉNBÁNYÁBAN — ennyit árul el az a lapzártakor érkezett szükszavu távirati jelentés, amely az Egyesültek Pennsylvania államából érkezett. A Mount Carmel melletti Richards tárnában ugyanis ismeretlen okból felrobbant a bányalég és a lezuhanó kőtermelékek Barilla Pál, Bogdán Lajos és Kiss Pál fiatal magyar bányamunkásokat halálrazuzták. Még több magyar sebesült meg az 1,500 láb mély pokolban, ezeknek felépüléséhez azonban van remény.

ISMÉT MEGNYERGELTE A NIAGARA VIZESÉS sokaknak halálthozó örvényeit William "Red" Hill niagara-fallsi lakos, midőn mult vasárnap délben ezrek szemeláttára egy hordóban leereszkedett a veszedelmes zuhatagon. A mult szombati sikertelen kisérlet után Hill 17 éves fia segitségével ezuttal szerencsésen elérte célját, a Queenstoni kikötőt ugyanabban a hordóban, mely tavaly nyáron Stathakis buffalói görög szakácsot halálát okozta.

KI AKARTA SIKLATNI A GYORSVONATOT vasárnap éjjel Müller Gusztáv 22 éves farmer a magyar pionirok honfoglalásra kiinduló állomásától, a saskatchewani Whitewoodtól mintegy negyven mérföldre nyugatra. A CPR Vancouverből Montreal felé 60 mérföldes óránkénti sebességgel száguldó 2-es számu gyorsvonata elé három nagy rakás talpfát helyezett Müller a sinre és csak kicsibe mult, hogy végzetes szerencsétlenséget nem okozott. A hatalmas mozdony szerencsére nem vette komolyan a merényletet és igy az utasoknak tudomásuk sem volt a veszedelemről.

MEGHALT ROULEAU KANADA BIBORNOKA, aki egész vagyonát jótékonycélra hagyta. A francia pionircsaládból származó főpap tüneményes pályafutását szervező tehetségének és szókimondó egyenességének tulajdonitják. Mint Quebec érsekét, 35 éves munkássága jutalmául érte az a kitüntetés 1927-ben, hogy a római Szentszék Begin és Taschereau kardinálisok utódául nevezte ki.

NEGY ISKOLÁT HAMUVÁSZEGETTEK SASKATCHEWANBAN a fanatikus dukoborok, amint hétfőn jelentik Yorkton városából. A dukoborok vezéréről elnevezett Vereginben a télen épitett középiskolát gyujtották fel a lelketlen muszkák vasárnap reggel, azonban a tüzoltók szerencsére hamarosan eloltották a tüzet. Az Asin, Spring Valley, Terpena és Thunderberg melletti népiskolák faépületeit azonban teljesen elhamvasztották a lángok.

A NÉPSZAMLÁLÓK HADSEREGE BETÖRT a kanadai otthonokba és hétfőn reggel megkezdték az ország tizmillióra becsült lakosságának adatait összeirni. A városokban átlag minden ezer, a vidékeken minden 600 lakosra jut egy népszámláló biztos. Ezuton is minden félreértés elkerülése végett felhivjuk olvasóinkat, hogy amennyiben kanadai állampolgárok volnának, ezt feltétlenül valljak be magyar fajiságuk fenntartásával.

BECSBE SZÁLLITJÁK KÁROLY KIRÁLY holttestét a portugáliai Madeira sziget fővárosából, Funchalból, ahol a számüzött utolsó Habsburg-uralkodó 1922 április elsején tüdőgyulladásban meghalt. Állitólag az osztrák köztársaság kegyeletből megengedte Károly hazavitelét, feltéve, ha a császárpártiak tartózkodni fognak a zavargásoktól. Ezzel kapcsolatban kelt szárnyra az a hir is, hogy Zita királyné a nyárra Olaszországba költözik és Ottó állitólag elveszi az olasz király legfiatalabb lányát.

BESZÜNTETTEK MINDEN REPÜLŐPOSTA-FORGALMAT, miután az éjt nappallá tevő Bennett birodalmi pénzügyminiszter hatmillió dollár ráfizetést fedezett fel egyedül a posta költségvetésében. A közeljövőben nyilvánosságra kerülő országos költségvetés óriási megtakaritásokra fog vezetni, az eredetileg törlésre itélt faiskolákat azonban Weir földmüvelésügyi miniszter személyes közbenjárására továbbra is megtartják a prériken. A repülőpostai vonalak közül valószinüleg egyedül Montreal-Rimouski között fogják továbbra is fenntartani a forgalmat.

KIROBBANT AZ ELLENTET A VATIKÁN és a fasista Olaszország között, amikor kolostorok kirablása, a veronai püspöki palota felgyujtása és a pápai postások megtámadása után a bolognai székesegyház közelében négy gyilkos bomba robbant fel. XI. Pius pápa a lateráni egyezségben biztositott jogainak betartását követelte Mussolinitől, aki viszont félmillió tagot számláló 15,000 vallásos egyesületet oszlatott fel. A pápa a fasista intézkedést erre gyülöltséget szitónak nyilvánitotta.

TIZ MÉRFÖLDNYIRE A FÖLD FELETT végzett tudományos méréseket Piccard brüsszeli egyetemi tanár Kipfer nevü munkatársa segitségével az ausztriai Tirol havas sziklacsucsai felett. Május utolsó napján érkezett emberiakta helyre a két tudós, akik egy kormányozhatatlan léggömb légmentesen elzárt aluminiumkosarából vizsgálták a csillagok világának légköri viszonyait és éjnek idején egy elhagyatott magasföldi jégrétegen értek földet.